

УКРАЇНСЬКА РЕСУРСНА БІРЖА

Річний звіт про результати біржових торгів за 2023 рік

Київ, 2024

2023 рік – рік старту практичної діяльності біржі

Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська ресурсна біржа» (далі – УРБ або біржа) набуло статусу товарної біржі у серпні 2023 року на підставі ліцензії на провадження професійної діяльності на організованих товарних ринках – діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах (рішення НКЦПФР від 16.08.2023 року №896).

Одночасно із набуттям статусу товарної біржі УРБ набула право здійснювати професійну діяльність на ринках капіталу – клірингову діяльність з визначення зобов'язань на підставі відповідної ліцензії (рішення НКЦПФР від 16.08.2023 року №897).

Практичну діяльність, з урахуванням норми статті 3 Закону України «Про товарні біржі», УРБ розпочала у жовтні 2023 року з моменту державної реєстрації правил УРБ та правил клірингової діяльності біржі.

З самого початку утворення УРБ її засновниками зроблений акцент на впровадженні сучасних технологій електронних торгових систем організованих ринків, повноцінного використання електронного документообігу при укладанні біржових угод (біржових договорів).

Місія УРБ – створення надійного, технологічного, ефективного та конкурентоспроможного організованого ринку деревини, сільськогосподарської продукції, паливно-енергетичних ресурсів, сировини, металів та інших видів біржових товарів.

Для реалізації визначеної місії ключовими завданнями УРБ є:

- розробка та імплементація недискреційних правил і технологій укладання біржових угод, спрямованих на прозоре та конкурентне ціноутворення на біржові товари;
- створення надійної системи розрахунків за укладеними біржовими угодами/договорами, механізмів гарантування та управління ризиками;
- виявлення біржових цін, забезпечення належного рівня ліквідності ринку біржових товарів, допущених до торгівлі на біржі;
- розширення лінійки біржових товарів та запровадження нових інструментів біржового товарного ринку;

- створення можливості хеджування (обмеження ризиків) для учасників біржових торгів від несприятливих цінових коливань через організацію ринку деривативних контрактів на біржі;
- забезпечення прозорості біржового ринку шляхом створення належної системи розкриття біржової інформації.

Електронна торгова система УРБ

Програмно-технічний комплекс УРБ складається з програмного продукту «Біржові операції» та апаратної інфраструктури, що забезпечена відповідними технічними засобами на підставі укладених біржею договорів.

Програмний продукт «Біржові операції» має комплексну систему захисту інформації (КСІ), що забезпечує захист інформації відповідно до вимог нормативних документів із технічного захисту інформації (що підтверджується атестатом відповідності).

Програмний продукт «Біржові операції» функціонує за клієнт-серверною схемою у вигляді веб-додатку та забезпечує:

- організацію та проведення торгів різноманітними видами товарів, формування підсумкової та розрахункової документації;
- формування та підтримку баз даних учасників торгів, заявок учасників торгів, укладених біржових угод/договорів;
- використання клірингових рахунків учасників торгів та їх клієнтів для забезпечення обліку операцій з гарантійним забезпеченням, прав та обов'язків за укладеними правочинами;
- здійснення юридично значущих дій із використанням КЕП користувачів з автоматичною перевіркою ключа користувача при здійсненні таких дій;
- обмін інформацією з відповідними учасниками інфраструктури товарного ринку .

Розкриття інформації та інформаційна підтримка клієнтів біржі

УРБ здійснює розкриття інформації відповідно до вимог чинного законодавства України, в тому числі на офіційному веб-сайті УРБ (<https://urb.ua>), через який забезпечується:

- оприлюднення внутрішніх документів біржі;
- оприлюднення переліку та шаблонів документів, необхідних для набуття статусу члена біржі, а також проходження акредитації у відповідних секціях біржі;
- оприлюднення реєстру біржових товарів, допущених до торгів на біржі;
- оприлюднення переліку членів біржі/учасників біржових торгів;
- оприлюднення інформаційних повідомлень про заплановані біржові торги через календар торгів та результатів торгів;
- розкриття біржею іншої інформації, оприлюднення якої передбачене чинним законодавством України для товарних бірж;
- перехід до модулю авторизації в ЕТС біржі.

З метою інформаційної підтримки клієнтів на веб-сайті УРБ:

- реалізований сервіс комунікації з користувачами послуг біржі із використанням телеграм-боту;
- розміщені навчальні текстові та відео-інструкції щодо процедур акредитації та участі в біржових торгах.

Опанування клієнтами УРБ навчальних матеріалів щодо акредитації та процедур, пов'язаних з участю в торгах, відбувається, в тому числі, за безпосередньою допомогою фахівців біржі.

Веб-сайт УРБ має українську та англійську версії.

Ринкові сегменти біржі

На старті своєї діяльності УРБ зосередилася на ринку необробленої деревини та пиломатеріалів, який найбільш динамічно розвивається останнім часом.

Неабияку роль у цьому відіграє постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2021 р. № 1433 «Про затвердження переліку видів продукції,

торгівля якими здійснюється виключно на організованих товарних ринках», згідно з якою деревина включена до переліку видів продукції, торгівля якими здійснюється виключно на організованих товарних ринках (тобто товарних біржах).

На момент старту практичної діяльності УРБ всі інші ліцензовані товарні біржі (УЕБ, УУБ та УТП) вже працюють у цьому ринковому сегменті. Найбільший обсяг торгівлі деревиною зосереджений на УЕБ і УУБ із значною питомою вагою у обсягах продажу постачальників, які входять до структури ДП «Ліси України».

У зв'язку із цим, УРБ на початку діяльності зробила акцент на цільову аудиторію постачальників – агролісгоспи та військові лісгоспи, загальна ємність якого становить до 4 млрд. грн. на рік.

УРБ почала створювати мережу регіональних представників на ринку деревини. Станом на кінець 2023 року біржею були залучені агенти з 4-х областей України*:

№п/п	Агент	Адреса	Телефон	E-mail
1	<u>ТОВ «Аукціонний центр «Універсал»</u>	76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 9	(095) 021-24-74 (067) 344-61-81	info@universal.if.ua
2	<u>ТОВ «Біржа агропромислового комплексу центральних областей України»</u>	18008, м. Черкаси вул. Смілянська, 129	(096) 40-87-505	tovagrobirga@gmail.com
3	ТОВ «Чернігівський обласний агропромисловий аукціонний дім»	14000, м. Чернігів, вул. Коцюбинського, 49-а, оф. 212	(0462) 626-544, (095) 281-06-75, (067) 461-84-50	chotapb01@ukr.net
4	ТОВ Українсько – італійське підприємство «Зані і К»	40030, Сумська область, м. Суми, вулиця Соборна 32, оф.64	+380668369203	zanikua@ukr.net

* - на момент підготовки звіту географія регіональних представників біржі значно розширилась

Метою створення мережі регіональних представників (агентів) за напрямком «Необроблена деревина та пиломатеріали» є не лише сприяння залученню на біржу продавців, але й можливість контролю характеристик товару безпосередньо при його відвантаженні, сприяння в оперативному

врегулюванні спірних питань, які можуть виникати при виконанні зобов'язань за договорами, що укладаються на біржі.

Структура акредитованих на УРБ учасників торгів на ринку деревини на кінець 2023 року виглядала наступним чином*:

Область	Кількість акредитованих учасників		
	<i>всього</i>	<i>продавці</i>	<i>покупці</i>
Черкаська	6	2	4
Сумська	2	2	-
Івано-Франківська	1	1	-
РАЗОМ	9	5	4

* - на момент підготовки звіту кількість та географія акредитованих учасників торгів значно розширилась

Акредитація учасників торгів за напрямком «Необроблена деревина та пиломатеріали» відбувається відповідно до внутрішніх документів біржі, які оприлюднені на веб-сайті УРБ:

- Правила Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська ресурсна біржа»;
- Регламент набуття статусу члена товарної біржі - Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська ресурсна біржа»;
- Регламент організації та проведення біржових торгів за напрямком «Необроблена деревина та пиломатеріали» на товарній біржі - Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська ресурсна біржа».

Модель торгів УРБ на ринку деревини передбачає обов'язкове відкриття біржею при акредитації учасникам торгів-резидентам України клірингових рахунків в системі клірингового обліку біржі, на яких здійснюється облік операцій з гарантійним забезпеченням (маржею) учасників торгів.

Така модель створює низку переваг для учасників ринку (у порівнянні з іншими майданчиками), а саме:

а) *для покупців*: оплата гарантійного внеску здійснюється без прив'язки до конкретного аукціону, що надає учаснику можливість використовувати вільні кошти на кліринговому рахунку самостійно для участі по лотах в будь-якому аукціоні (аукціонах), які можуть відбуватися одночасно на біржі. Тобто, покупець *самостійно адмініструє* залишок коштів на своєму кліринговому

рахунку в ЕТС (вивести або залишити під інший аукціон) та має можливість відслідковувати рух коштів на кліринговому рахунку;

б) для продавців: спрощення документообігу між постачальником та біржею. Продавець має можливість вивести кошти з клірингового рахунку з прив'язкою до кожного біржового свідоцтва/договору або одним платежем.

УРБ здійснює активну комунікацію з представниками біржі у регіонах і учасниками торгів з питань опанування програмного забезпечення і моделі торгів на УРБ з використанням навчальних матеріалів (адаптація до перших торгів/зміна функціоналу програмного забезпечення).

Невід'ємним інфраструктурним елементом функціонування в Україні ринку деревини є єдина державна система електронного обліку деревини (ЕОД), адміністратором якої є ДП «Лісогосподарський Інноваційно-Аналітичний Центр». Наприкінці 2023 року УРБ була проведена інтенсивна робота щодо:

- доопрацювання функціоналу програмного забезпечення біржі щодо обміну інформацією з ЕОД;
- інтеграції біржі з ЕОД з метою обміну інформацією, пов'язаною з організацією та результатами торгів, моніторингу за виконанням біржових договорів (відповідний договір укладений біржею у грудні 2023 року).

Наявність у біржі можливості обміну інформацією між ЕТС біржі та ЕОД не лише підвищує прозорість ринку для учасників торгів, але виконує головний функціонал – моніторинг за станом виконання укладених біржових договорів, що підвищує довіру учасників ринку деревини до біржі, як незалежного арбітра.

У разі виявлення біржею порушень з боку учасника торгів зобов'язань за укладеним біржовим договором, до такого порушника біржею можуть бути застосовані фінансові та/або адміністративні санкції, визначені внутрішніми документами біржі, які оприлюднені на веб-сайті УРБ:

- Регламент організації та проведення біржових торгів за напрямком «Необроблена деревина та пиломатеріали» на товарній біржі - Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська ресурсна біржа»;

- Положення про застосування Товариством з обмеженою відповідальністю «Українська ресурсна біржа» санкцій за порушення Правил Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська ресурсна біржа» та інших внутрішніх документів, якими встановлюється порядок організації та проведення біржових торгів.

Перші торги на УРБ за напрямком «Необроблена деревина та пиломатеріали» відбулися у січні 2024 року.

Основні завдання УРБ на 2024 рік

Основними завданнями на 2024 рік УРБ вбачає реалізацію наступних заходів:

- активізація торгів за напрямком «Необроблена деревина та пиломатеріали»;
- розширення географії учасників торгів: постачальників на ринку деревини та покупців;
- залучення до участі у торгах на біржі структур ДП «Ліси України»;
- запровадження нових технологій проведення торгів;
- запровадження нових сервісів для користувачів ЕТС біржі;
- робота з формування біржового ринку агропромислової продукції;
- участь у вдосконаленні та розвитку нормативно-правової бази щодо діяльності організованих товарних ринків.